

EUR/HUF 276
 CHF/HUF 206,2
 EUR/USD 1,36

BUX 23 240 1,85 %
 MOL 21 295 3,9 %
 MTEL 665 -0,2 %
 OTP 5 320 1,7 %
 RICH 47 000 1,1 %

(portfolio.hu)

min. 2 °C
 max. 14 °C
 (met.hu)

Föld-szerű bolygó a szomszédunkban

Víz, kellemes gravitáció és szilárd talaj várhat a Gliese 581g-n

Amerikai csillagászok szerdán bejelentették, hogy egy Föld-höz hasonló kőzetbolygót találtak, amely akár lakható is lehet. A Gliese 581 nevű vörös törpe egyik bolygója az életre alkalmas zónában van, vagyis víz is lehet a felszínén.

A csillagászok közvetett módszerrel figyelték meg a Gliese 581g jelű bolygót: az égitest mozgása változásokat okoz a csillagja színképében, ami elárulja a bolygó méretét és pályáját. A mérések alapján a bolygó tömege háromszor-négyszer, átmérete pedig 1,2-1,4-szer nagyobb, mint a Földé. A Gliese 581g 37 nap alatt járja körbe a csillagot, tehát egy év ott alig valamivel több, mint egy földi hónap. A bolygó kozmikus léptékkel nézve itt van a szomszédban: alig húsz fényévre van a Földtől.

A tudósok úgy vélik, tömege alapján a bolygó valószínűleg sziklás és elég erős a gravitációja ahhoz, hogy állandó légköre legyen. A felszíni gravitáció nagyjából akkora lehet, mint a Földön, tehát egy ember könnyedén tudna sétálni rajta. Az átlagos felszíni hőmérséklet -31 és -12 Celsius-fok között mozoghat, ami ugyan elég hideg, de nem zárja ki, hogy a helyi körülmények között akár az élet kialakulásához nélkülözhetetlen folyékony víz is legyen a bolygón. A bolygó ugyanis kötött keringésű (akárcsak a mi Holdunk), vagyis mindig ugyanazt az arcát mutatja a csillag felé. A Gliese 581g örökké napos felén tehát nagyon meleg van, míg a sötét oldalán gyilkos hideg.

A felfedezést bejelentő sajtótájékoztatón a tudóscsoportot vezető Steven Vogt nagyon lelkesen nyilatkozott. „Tekintve, hogy az élet mindenütt megjelenik, ahol csak tud, a saját személyes megérzésem az, száz százalék az esélye annak, hogy van élet a bolygón” – mondta a sajtótájékoztatót a tudós. Kollégája, a Carnegie Intézetet képviselő Paul

Butler nem volt hajlandó százalékos becslésekre bocsátkozni, csak annyit mondott, hogy ő is optimista.

A lakható, Föld-szerű bolygó az exobolygókutatás Szent Grálya. Korábban már többször is felröppent a hír, hogy megtalálták az első ilyen objektumot – például a Gliese 581c-t is vizsgálták egy időben –, de pontosabb számítások után mindig kiderült, hogy túl zordak a körülmények az élet megjelenéséhez. Bár Vogték szerint a megfigyelési módszer pontossága az elmúlt években sokat javult, még a Gliese 581g-ről is kiderülhet, hogy mégsem alkalmas az életre – de az eddig felfedezett, körülbelül négyszáz exobolygó közül valóban ez a legígéretesebb.

„Még nagyon sok itt a bizonytalanság” – kommentálta a hírt megkeresésünkre Kiss László fizikus-csillagász, az MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet munkatársa. „A felfedezés hihető és a tanulmány erős lábakon áll, de sok mindent még csak becsülni tudunk. A hőmérsékleti becslések bizonytalansága pedig akár pluszminusz ötven fok is lehet. A légkörről pedig még semmit nem tudunk, sőt még egyáltalán nem is pillantottuk meg a bolygót. A következő lépés az lenne, hogy egy iszonyatos nagy távcsövet a bolygóra irányítunk és spektroszkópos megfigyeléseket végzünk” – magyarázta Kiss. „De jelenleg nincs olyan nagy teleszkópunk, ami elég jó lenne erre. A Gliese 581 ugyanis igen halvány, a Napnál sokkal kisebb teljesítményű vörös törpe, olyan műszer kellene ahhoz, hogy megpillantsuk a bolygóra vetett fényecskéjét, amilyen még nem létezik. Talán majd a következő húsz évben épül olyan távcső, amivel a megfelelő spektroszkópiai vizsgálatok elvégezhetőek lesznek, de az az érzésem, hogy ez nem lesz egyszerű mulatság.” (Index)

Elhunyt Tony Curtis

Nyolcvanöt éves korában, szeptember 30-án elhunyt Tony Curtis magyar származású hollywoodi filmszínész. A hírt a sztár lánya, Jamie Lee Curtis is megerősítette. Curtist nevadai otthonában, álmában érte a halál.

Tony Curtis Bernard Schwartz néven született New Yorkban, 1925. június 3-án. Szülei Mátészalkáról származtak, de Tony Curtis csak a rendszerváltás után látogatott először édesapja szülővárosába. A világháború alatt a haditengerészetnél szolgált, a háború után színésznek állt, saját állítása szerint azért, mert szeretett vívni és lovagolni.

Legfontosabb filmje a Billy Wilder rendezte Van, aki forrón szereti, amiben együtt játszott Marilyn Monroe-val és Jack Lemmonnal. A hetvenes években Roger Moore oldalán hódította meg a televíziót is a Minden lében két kanál című sorozat főszereplőjeként. Kétszeres Golden Globe-díjas, 1959-ben a Megbilincseltek című filmben

nyújtott alakításáért Oscar-díjra is jelölték. Ebben a filmben együtt játszott Sidney Poitier-vel, a két összebillincselte rab barátságáról szóló film nagy szerepet játszott a feketék elleni előítéletek lebontásában.

1951-ben feleségül vette Janet Leigh színésznőt, a házasságból két lánya született, Kelly és Jamie Lee, aki szintén ismert színésznő lett. 1962-ben elvált, sokáig nőügyeivel volt tele a sajtó. Még négyszer nősült, és számtalan kalandja is volt; Marilyn Monroe-val, Anita Ekberggel és Natalie Wooddal is hírbe hozták.

Csak törve beszélt a magyart, de magyar újságíróknak mindig magyarul igyekezett válaszolni. Először 1996-ban járt Magyarországon, ekkor a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztí keresztyével is kitüntették. 2003-ban Magyarországot reklámozta több, a tengerentúlon is vetített imidzsfilmben. (Index)

Ötcsillagos meccsek: tuti a család

Figyelték arra, hogy ne tévés meccsüket manipuláljanak, egymás között fedőneveket használtak – említett néhányat a tavaly novemberben kirobbant európai méretű fogadáscsalás-botrány módszerei közül a nyomozás részleteit jól ismerő informátorunk. A most már 270 meccsre kiterjedő ügy kivizsgálása véletlenül, egy más okból lehallgatott telefonbeszélgetésből indult ki. A főszereplő ugyanaz az Ante Sapina, aki a 2005-ös botrányban is mozgatta a szálakat, és aki büntörvényszék elnöke alatt sem hagyott fel a meccsek manipulálásával.

„Nincs szükség fenyegetésre, annyi pénzről van szó, hogy

az önmagában elég, hogy a futballisták belemenjenek a csalásokba” – állította forrásunk. A csalók osztályozták a meccsüket, a legkevésbé levajazottak egy csillagot kaptak, a tuti tippnek ötöt – ezeknél előfordult, hogy a bírót is megvették. Volt olyan meccs, amelyen a csalók 165 millió forintot nyertek.

„Ante Sapina biztosan ülni fog, már csak az a kérdés, mennyit” – jelentette ki az informátor. Ha a horvát férfi beismerő vallomást tesz, öt-hat évre számíthat, ha nem ismeri el a csalásokat, hét-nyolc évre is lecsukhatják. (Csepregi J. Botond) A teljes cikk: ref.hu/dcke

A kormány alá rendelhetik az ügyészséget

Egyéni képviselői indítványként vinné az országgyűlés elé az ügyészség kormány alá rendeléséről szóló törvényt a Fidesz, írja a Népszava. Ha egy törvényjavaslatot a kormány terjeszt a parlament elé, a szabályok egyeztetését írják elő a szakmai szervezetekkel. Egyéni képviselői indítványoknál ez a kötelezettség nem áll fenn. A Fidesz már 1998-ban is a kormány alá akarta volna rendelni az ügyészséget, ám a javaslat akkor kétharmados többség hiányában az ellenzék ellenállásán elbukott.

A lap szerint egyelőre nem tudni, hogy pontosan milyen javaslat kerül a parlament elé. 1998-ban az ügyészséget a kormánypárt az igazságügyi minisztérium alá sorolta volna be. (Index, MTI)

Pszichológiai vizsgálatra küldenék az újságírókat Romániában

Ioan Ghise, a Nemzeti Liberális Párt szenátora olyan hivatal létrehozását szorgalmazza, amely felügyelné a sajtót, és adott esetben büntetést is kirokna a „vétközőkre”. A tervezet előírja, hogy az újságíróknak háromévente meg kellene újítaniuk szakmai engedélyüket, és évente pszichológiai szakvizsgálatra kell jelentkezniük.

A liberális politikus a dokumentumban maga próbálja megfogalmazni a sajtóvétség fogalmát. Eszerint ide tartoznak a sajtóban megjelenő olyan információk, vélemények vagy kommentárok, amelyek a társadalom működését nem befolyásolják ugyan, de valamely személynek anyagi vagy erkölcsi kárt okoz.

A romániai sajtó tiltakozik a javaslat ellen, többek közt felvetik a szenátor pszichológiai vizsgálatának szükségességét, illetve politikusi engedélyének kérdését. Ghise tervét pártja sem támogatja. (MTI)

Molnár Gyula vallomást tesz

Elmegy a kihallgatásra és vallomást is tesz, mondta az MTV Ma reggel című műsorában Molnár Gyula XI. kerületi polgármester, akit a Központi Nyomozó Főügyészség egy Budafoki úti ingatlan eladása kapcsán akar meghallgatni. Molnár Gyula azt is mondta, hogy ártatlannak tartja magát, a gyanúsítás ellen tiltakozni fog. Molnár Gyula elmondta, hogy az értékesítések és a Kopaszi gát fejlesztésével kapcsolatos teljes projekt között különbség van. Egy korábbi rendőrségi és ügyészségi vizsgálat már megállapította, hogy sem az önkormányzat, sem ő nem követett el bűncselekményt. (FH, Index)

Le kell adni a Jobbik reklámját

A Legfelsőbb Bíróság csütörtöki döntése értelmében le kell adnia a Jobbik „cigánybűnözést” is említő kampányhirdetését a Magyar Rádióknak és a Magyar Televízióknak. Az indoklás szerint a választási kampányban a jelölőszervezetek és személyek azonos feltételek mentén tehetnek közzé politikai hirdetést, és a politikai hirdetés tartalmáért a műsorszolgáltató felelősséggel nem tartozik.

A Jobbik kártérítési pert indít, amiért a közmédiások megtagadták a hirdetések sugárzását. (Index, MTI)

Simor alkotmányos védelmet szeretne a jegybank függetlenségének

Matolcsy nem hátrált meg Brüsszel előtt • Megindulhat a jogszértési eljárás Magyarország ellen

A parlament honlapján olvasható Simor András Salamon Lászlóhoz (KDNP), az alkotmány-előkészítő eseti bizottság elnökéhez írt levele. A jegybankelnök azt írja: indokolt, hogy az új alkotmány az MNB függetlenségét alkotmányos követelményként is rögzítse, hiszen a jegybanki függetlenség az MNB jogállásának alapvető és lényeges eleme, így alkotmányos szabályozása fontos.

Simor András leszögezi: a hatályos alkotmány a jegybanki függetlenség számos elemét szabályozza azzal, hogy előírja, hogy az MNB elnökének kinevezési joga a köztársasági elnököt illeti és ez a kinevezés 6 évre szól. Továbbá azzal, hogy deklarálja: az MNB elnöke az Országgyűlésnek beszámolósi kötelezettséggel tartozik.

Simor azonban azt javasolja, hogy az új alkotmány a jegybank jogállásának nélkülözhetetlen és alapvető elemét, a jegybanki függetlenség általános elvét is mondja ki.

A jegybankelnök szerint meg kell határozni azt is az új alkotmányban, hogy az „MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése, fenntartása, amely cél veszélyeztetése nélkül külön törvényben meghatározott feladatokat is ellát.”

Simor András a levelében felhívja a figyelmet arra is, hogy a jegybankot érintő alaptörvényi szabályozás tervezetéről ki kell kérni az Európai Központi Bank véleményét; egyúttal felajánlja az MNB szakértőinek közreműködését, hogy az új alkotmányban a jegybank intézményét és szerepét érintő alkotmányozási elveket megfogalmazzák.

A hatályos alkotmány egyébként a jegybankkal kapcsolatban azt rögzíti, hogy az MNB a Magyar Köztársaság központi bankja. A jegybank külön törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.

Megette észrevételeit az EU Pénzügyi és Gazdasági főigazgatójának levelére a nemzetgazdasági miniszter, amelyben megerősíti: „a kormány a takarékoság, az államháztartási egyensúly, de pusztán az emberi tisztesség elve miatt is fontosnak tartja, hogy a közszféra vezetőinek és tisztségviselőinek, így a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elnökének havi díjazása kétfélmillió forintnál ne legyen több.” A nemzetgazdasági tárca által kiadott közlemény szerint a Marco Butinak szóló levél nyomtatékosította: a magyar kormány szándéka továbbra is az, hogy a közszférában a vezetői és tisztségviselői illetmények teljesítményarányosabbak és igazságosabbak legyenek.

Matolcsy György megjegyezte: az MNB elnökének keresete kiugróan magas volt, 25 százalékkal többet keresett a miniszterelnöknél és a köztársasági elnökénél is. A miniszter megerősítette, a kormány a jegybanki függetlenséget eddig is és a jövőben is tiszteletben tartja.

Az Európai Unió Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósága fel-szólította a kormányt, hogy módosítsa a Simor András fizetéséről rendelkező új törvényt. Ellenkező esetben a főigazgatóság kéri az Európai Bizottságot, hogy indítsa el a jogszértési eljárást Magyarországon az uniós szerződések megszegéséért. (MTI)

Föld alatt csatázik az Állami Számvevőszék és a főváros

Konceptiózus vádiratnak tartja az ÁSZ-jelentést a főpolgármesteri hivatal

A fővárosi önkormányzat nyilvánosságra hozta saját honlapján a 4-es metróról szóló ÁSZ-jelentést, mert mint közleményében állítja, a számvevőszék elnöke az eljárási szabályokat rendszeresen megsértve, a végső publikálás előtt előszeretettel idéz a dokumentumból, amely alapján feljelentést is tett. A főváros a jelentés mellé letette saját részletes választát is az ÁSZ megállapításaira.

Az ÁSZ-jelentés számos kedvezőtlen megállapításra jutott a 4-es metró beruházásával kapcsolatban. Eszerint a metróépítést elönytelen szerződéses kötelezettségek, hibásan megválasztott lebonyolítási konstrukció, megalapozatlan határidők, független ellenőrző mérnök alkalmazásának elmulasztása, közbeszerzési szabálytalanságok jellemezték.

Az I. (Etele tér és Baross tér közötti) szakasz a 2004-es árhoz viszonyított 133 milliárd forintot (56,4 százalékos) drágulása több okra vezethető vissza. A legnagyobb növekmény, 44,8 milliárd forint azért következett be, mert az állomásokra kiírt építészeti versenypályázaton a látványosabb, de drágább terv nyert, amely egyetérző állomásokat tartalmazott.

A jelentés megállapítja: a metróépítés ára, befejezési ideje jelenleg is bizonytalan a metrókocsivita és a további vállalkozói követelések miatt. Nemzetközi összehasonlításban a 4-es metró 1 km-re eső költsége drága, 10 európai metró összehasonlításából a második legdrágább a párizsi után, írja a jelentés egy tanulmánya hivatkozva.

Az alagútépítés költségeit tekintve a 4-es metró a középmezőnybe tartozik (28,4 millió euró/km). Az állomások költsége fajlagosan a 2. legmagasabb, a nagy belső terek és az egyedi építészeti megoldások miatt. A jelentés szerint átfogó költségbecslés a metróra 1998-ban készült utójára.

A szükséges területek megszerzése előkészítetlen volt, öt esetben 3-4 évig is elhúzódott. Csak az alagútépítés megkezdésének hat hónapos késése 3 milliárd forintot többletköltséget okozott. Az alkalmazott szerződésstratégia az ÁSZ szerint szakszerűtlen volt. A 20 különálló szerződést generáltervező és -kivitelező nélkül valósították meg.

A projektigazgatóság létszáma kicsi volt, tapasztalatlan szakemberekkel. A jelentés szerint a főváros és a BKV által kialakított szervezeti struktúra és döntési mechanizmus nem biztosította a hatékony és költségkímélő munkát.

A főpolgármesteri hivatal válaszában leszögezi, hogy az ÁSZ élén lezajlott vezetőváltás után, augusztus végén hibáktól és pontatlanságoktól hemzsegő, ám konceptiózusan szerkesztett, vádiratnak beillő jelentéstervezet került ki az azelőtt korrekt számvevőszéktől.

A főváros és a BKV szakemberei több fordulóban választottak a tervezetre, s felhívták a figyelmet a nyilvánvaló tévedésekre. Az ordító hibák és téves ténymegállapítások egy részét az ÁSZ ezt követően visszavonta, ám az elnök – az ellenőrzések történetében példátlan módon – még az eljárás folyamata alatt bejelentette a vizsgálat eredményét, és hűtlen kezelés miatt feljelentést tett az ügyészségen, áll a közleményben. A főváros szerint a jelentés legfontosabb visszatérő alapvetése, hogy ha már mindenáron metró kell építeni, akkor azt legjobb egy, a szocialista időkben volt állami nagyberuházás mintájára megvalósítani: egy nagy generálkivitelező valósítsa meg a készen kapott terveket. A számvevők nem foglalkoznak azzal a ténnyel, hogy a világ számos nagyvárosában zajlik a budapestihez hasonló, több kivitelező által megvalósított metróberuházás, hiszen ez nem támasztaná alá a prekonceptiót.

Az ÁSZ azzal a feltételezéssel él, hogy létezik olyan ideális szerződés-kötési rendszer és a beruházás megvalósításának olyan gyakorlata, amellyel lényegesen rövidebb idő alatt és többletköltségek felmerülése nélkül meg lehetne építeni a metró, ám adós marad azzal, hogy a módszer titkát felfedje, áll a válaszbán.

A főváros válasza szerint az inflációs hatás és a műszaki tartalom változásának kiszűrése után a projektköltség növekedése a finanszírozási szerződésben rögzítetthez képest valójában nem haladja meg a 10 %-ot, ami ilyen nagy bonyolultságú, összetett projektek esetén kifejezetten alacsonynak mondható.

Az I. szakasz tényleges projektköltség-növekménye 30,4 Mrd Ft. Ez lényegében megegyezik a projekt költségvetésben szereplő általános tartalékkal. Független szakértők nemzetközi összehasonlítás során átvilágították a projekt költségvetését és megállapították, hogy az műszaki tartalmával összevetve reálisnak tekinthető, írják a főváros szakértői a válaszbán. (Tenczer Gábor)

Orbán: Nem stimmel a 2009-es költségvetési hiány

Orbán Viktor szerint nem stimmel a 2009-es költségvetési hiány, a tavalyi büdzsében szereplő 3,9 százalék helyett ugyanis 4,4 százalék lesz a deficit. Így a 2010-es költségvetés kiindulópontja nem az, ami a törvényben szerepel.

A miniszterelnök csütörtökön a TV2 Tények Este című műsorának adott interjúban azt mondta, ez a különbség jóval több mint százmilliárd forintot jelent, amelynek sorsát fel kell deríteni. Hozzátette, hogy mindez kénytelenek voltak közölni Brüsszellel is.

A szakértők csütörtökről péntekre virradó éjszaka azon dolgoznak, hogy elemezzék, mi következik ebből az eltérésből, mondta. A Nemzetgazdasági Minisztérium pedig péntekre ígérte, hogy a szeptember havi költségvetési állapotról be tud számolni annak függvényében, hogy csütörtök éjfélig a bankok mennyiben fizették be az esedékes bankadót, fejtette ki Orbán Viktor. (MTI)

Választási csalásokból készítették fel a fideszes delegáltakat

Több mint 30 oldalas útmutatót állított össze a Fidesz, hogy az önkormányzati választáson megakadályozza a visszaéléseket. A füzet pontokba szedve foglalja össze a párt delegáltjai számára, hogy a vasárnapi választás különböző szakaszaiban mire figyeljenek a szavazókörökben, és hogyan reagáljanak a különböző eseményekre. A felkészítőből kitűnik, hogy delegáltaknak a pártközpontra is tájékoztatniuk kell a szavazókörü eredményekről azért, hogy „kiszűrhesék az eltéréseket a valóságos eredmények és az országos összesítés között”.

Az útmutató a klasszikus módszerek között a láncszavazást, a szavazatvásárlást és több szavazat egyszerre bedobását említi, valamint a mozgómával való visszaéléseket. A Fidesz küldötteinek arra is oda kell figyelni, hogy mi csinálnak a többi párt delegáltjai, különös tekintettel arra, hogy azok tájékoztatják-e saját központjukat a törzsszavazók megjelenéséről. (Spirk József)

Másodfokon is a Belváros nyerte a parkolópert

A Fővárosi Ítéletábrla másodfokon is megállapította, hogy a korábbi Egészségügyi Minisztérium, jelenleg Egészségügyért Felelős Államtitkárság belvárosi szakházának parkolója az önkormányzat tulajdonában van, tehát a kocsi-beállókért a jövőben fizetnie kell az államtitkárságnak.

Puka Zsófia, a belvárosi önkormányzat sajtóreferense elmondta: az önkormányzati választás után felálló új testület szajba majd meg, hogy pontosan mekkora összeget kérnek, ami attól is függ, az államtitkárság hány parkolót akar használni. (Független Hírgyűnökség)

A hobbitok jódhányos emberek

Hét éve vitáznak a tudósok arról, hogy ember volt-e a hobbit. A Gyűrűk Ura című regény alapján elnevezett apró termetű fajt az indonéziai Flores szigetén fedezték fel 2003-ban. A 15 000 éves csontvázat sok tudós a Homo floresiensis fajba sorolja. Charles Oxnard, a Nyugat-Ausztráliai Egyetem professzora szerint viszont csupán endémiai kreténizmusról van szó, amely a pajzsmirigy veleszületett csökkent működése (hypothyreidizmus) miatt alakult ki. Következésképp a hobbitok nem egy más fajt alkotnak, csupán jódhányos emberek. A csontváz elemzése megerősíti a teóriát: a térségben ma is megtalálható jódhányos betegek számos hasonlóságot mutatnak az állítólagos hobbitokkal. (MTI)